

СИЛАБУС КУРСУ «ПЕДАГОГІКА ТА ПСИХОЛОГІЯ»

Освітній ступінь: «Бакалавр»
Спеціальність: В5 «Музичне мистецтво»
Освітньо-професійна програма: «Музичне мистецтво естради», «Мистецтво співу», «Інструментальне виконавство (за видами)».
Кількість кредитів: 4
Рік навчання: 2-й, 3-й.
Формат дисципліни: очна/заочна
Статус: обов'язкова.
Мова викладання: українська.
Керівник курсу: Дідук Інна Анатоліївна,
кандидат психологічних наук
Контактна інформація:
097-658 5884, anpalich@ukr.net

ПРИЗНАЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Навчальна дисципліна «Педагога та психологія» належить до обов'язкових дисциплін загальної підготовки.

Що буде вивчатися? Чому це цікаво /потрібно вивчати?

Навчальна дисципліна «Педагогіка і психологія» вивчає характеристики психологічних особливостей і закономірностей розвитку особистості в процесі розвитку, навчання і виховання. Курс спрямований на:

- розвиток у здобувачів вищої освіти психолого-педагогічних уявлень про унікальність та складність процесу розвитку особистості;
- осмислення становлення вітчизняної психолого-педагогічної думки у європейському та світовому контексті;
- забезпечення професійної підготовки майбутнього викладача мистецького закладу з врахуванням соціальних та освітніх трансформацій.

Мета психологічної складової курсу – вивчення психіки людини та її загальних закономірностей; етапів розвитку і методів психології як науки; психічних процесів (пізнавальних, вольових, емоційних); психічних станів та властивостей. Важливе місце в навчальній дисципліні «Психологія» приділяється питанням вікової психології дітей, засобам інклюзивного навчання та проблемі розвитку музичних здібностей у дітей.

Метою педагогічної складової курсу є формування професійної компетентності й особистості майбутнього фахівця, зокрема його наставляння на готовність до педагогічної діяльності, а також розвиток педагогічної культури, спрямованої на увиразнення інтелектуальних особливостей і творчого потенціалу. У дисципліні «Педагогіка» розглядаються питання процесу навчання, змісту освіти, методів, засобів, форм організації навчання та навчального контролю. Розкриваються також наукові основи процесу виховання (сутність, закономірності, принципи, зміст, методи, засоби та форми організації виховання), та її ціннісного компоненту. Важливе місце в навчальній дисципліні «Педагогіка» відводиться

вивченню практик вітчизняного та світового освітнього простору, інструментам інклюзивного навчання в освітньому процесі, особливостям мистецької освіти та арт-педагогіки.

Чому можна навчитися?

Очікувані результати навчання	Шифр ПРН
Вміти здійснювати педагогічну діяльність.	РН 13

Протягом вивчення предмету здобувачі вищої освіти набувають комплекс загальних та фахових **компетентностей**.

Інтегральні:

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми у галузі музичної професійної діяльності або у процесі навчання, що передбачає застосування системи інтегрованих художньо-естетичних знань з теорії, історії музики, педагогіки та виконавства та характеризується комплексністю та невизначеністю умов

Загальні:

Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу

Навички міжособистісної взаємодії

Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях

Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій

Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя

Спеціальні:

Здатність володіти науково-аналітичним апаратом та використовувати професійні знання у практичній діяльності

Здатність застосовувати традиційні і альтернативні інноваційні технології музикознавчої, виконавської, диригентської, педагогічної діяльності

Здатність свідомо поєднувати інновації з усталеними вітчизняними та світовими традиціями у виконавстві, музикознавстві та музичній педагогіці

Перелік трудових функцій:

Здатність забезпечувати індивідуальний підхід до учнів

Здатність підтримувати під час навчання сприятливий психологічний клімат

Здатність дотримуватися професійних та етичних норм поведінки

Здатність працювати індивідуально та в команді

Здатність запобігати виникненню конфліктних ситуацій

Здатність застосовувати у діяльності професійну термінологію

Здатність планувати та організовувати діяльність відповідно до обсягу та особливостей завдань

Навички soft skills:

- Здатність до саморозвитку (участь у відкритих онлайн-курсах);
- Навички самоорганізації;
- Презентаційні навички;
- Емоційний інтелект та емпатійність.

Обов'язковою умовою також є вільне володіння державною мовою (усно і письмово).

ХАРАКТЕРИСТИКА ТА СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Навчальний курс розкривається у двох організаційних модулях «Загальна психологія» та «Загальна педагогіка». Організаційні модулі складається зі змістових модулів: «Психологія як наука», «Когнітивна та емоційно-вольова сфери особистості», «Психологія індивідуальності», «Загальна педагогіка», «Теорія навчання і виховання», «Основи психології спілкування».

У структурі навчальної дисципліни лекційні заняття поєднуються з семінарськими та лабораторними. Передбачені консультації, самостійна робота, робота з науково-методичною літературою, виконання презентацій, есе та рефератів, участь в освітніх проектах. Пропонуються самостійні та тестові завдання різного рівня складності.

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

МОДУЛЬ I Загальна психологія

Змістовий модуль 1. Психологія як наука.

Тема 1. Світ психології. Місце психології серед сучасних наук.

Тема 2. Психологія як наука. Загальна, вікова та педагогічна психологія: основні поняття.

Тема 3. Поняття про психіку. Свідомість та самосвідомість особистості.

Тема 4. Становлення психології як науки та етапи її розвитку. Основні напрямки психології.

Тема 5. Розвиток сучасної вітчизняної психології.

Тема 6. Методи психологічних досліджень.

Змістовий модуль 2. Когнітивна та емоційно-вольова сфери особистості.

Тема 7. Увага, відчуття та сприймання як початкові рівні пізнання.

Тема 8. Пам'ять та закономірності запам'ятовування.

Тема 9. Мислення та уява як психологічні процеси в умовах діяльності особистості.

Тема 10. Емоційно-почуттєвий світ людини.

Тема 11. Психічні стани. Стрес та його роль у житті людини.

Змістовий модуль 3. Психологія індивідуальності.

Тема 12. Психологія особистості: загальна характеристика.

Тема 13. Темперамент та локус контроль. Характер та акцентуації особистості.

Тема 14. Самооцінка як психологічна компетенція.

Тема 15. Категорія діяльності у психології. Психологічні основи творчості. Рівні розвитку здібностей. Музичні здібності.

Модуль II. Загальна педагогіка.

Змістовий модуль 1. Загальна педагогіка.

Тема 1. Педагогіка як наука. Предмет, завдання і функції педагогіки.

Тема 2. Світовий освітній процес.

Тема 3. Історія педагогічних знань. Історія педагогіки України.

Тема 4. Педагогічні методи дослідження. Соціометрія.

Змістовий модуль 2. Теорія навчання і виховання.

Тема 5. Дидактичні аспекти змісту та форм навчання. Принципи навчання

Тема 6. Форми організації навчання

Тема 7. Урок як основна форма організації навчання

Тема 8. Методи і засоби навчання. Інноваційні педагогічні технології навчання

Тема 9. Аналіз і оцінка навчальної діяльності
Тема 10. Теорія виховання. Методи виховання.
Тема 11. Основні напрямки виховання в сучасних умовах. Виховання на цінностях.
Тема 12. Арт-педагогіка.

Змістовий модуль 3. Основи психології спілкування.

Тема 13. Спілкування як основа професійної діяльності педагога.
Тема 14. Моделі спілкування педагога з учнями. Педагогічна техніка вчителя.
Тема 15. Конфлікти та способи їх вирішення.

Контрольний модуль. Проєкт.

Теми семінарів:

1. Самооцінка як психологічна компетентність
2. Світовий освітній процес
3. Спілкування як основа професійної діяльності педагога

ПОЛІТИКА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Академічне середовище характеризується як дружнє, творче та відкрите до конструктивної критики.

Політика щодо відвідування: Відвідування занять є важливою складовою навчання. Очікується, що студенти відвідують всі заняття курсу. Здобувачі мають інформувати викладача про неможливість відвідати заняття. Починаючи з другого заняття, на кому здобувач був відсутній без поважних причин, він зобов'язаний його відпрацювати.

За об'єктивних причин заняття за погодженням адміністрації можуть відбуватися в онлайн-формі.

Політика щодо дедлайнів і перескладання: Роботи, які подаються з порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку.

Перескладання модулів відбувається із дозволу навчальної частини за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний, переїзд, участь у конкурсах).

Політика щодо академічної доброчесності: Списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). Письмові роботи повинні виконуватися відповідно до визначених вимог та мати коректні посилання на використану інформацію. Письмові роботи перевіряються на наявність плагіату і допускаються до захисту із коректними текстовими запозиченнями не більше 10%.

Політика саморозвитку: проходження безкоштовного онлайн-курсу на сервісі Prometheus, Ed-Era з психологічних і педагогічних тем та здобуття відповідного сертифікату дає можливість отримати 10 балів.

Участь у студентських конференціях/семінарах/круглих столах чи освітніх/творчих проєктах дає можливість отримати до 10 балів.

Політика щодо контролю навчальних досягнень: Протягом навчання використовується система кредитно-модульного контролю. До структури модуля дисципліни входять:

- аудиторна робота здобувача або спілкування через сервіси онлайн-зв'язку;
- робота в електронному курсі Moodle;
- навчальні та підсумкові комп'ютерні тестові завдання;
- виконання практичних завдань, зокрема, з ситуативних завдань та створення ментальних карт;
- самостійна робота здобувача;
- модульна контрольна робота.

Протягом навчання постійно здійснюється **поточний контроль**, в кінці кожного модулю - **модульний (підсумковий) контроль**, у кінці першого модуля передбачений **залік**, у кінці курсу - **іспит**.

З метою оцінки якості освоєння здобувачами вищої освіти змісту курсу може проводитися **ректорська перевірка**.

На семінарських заняттях кожен здобувач із кожної теми виконує індивідуальні завдання. При цьому передбачається забезпечення здобувача методичними матеріалами та консультування викладачем.

Розподіл балів, які отримують здобувачі
(аудиторна та самостійна робота)

МОДУЛЬ 1									
Змістовий модуль 1	СР	Змістовий модуль 2	СР	СР	Змістовий модуль 3	СР	МК	Диф. залік	всього
20 балів	5 балів	15 балів	5 балів	5 балів	10 балів	5 балів	15 балів	20	100 балів

МОДУЛЬ 2									
Змістовий модуль 4	СР	Змістовий модуль 5	СР	СР	Змістовий модуль 6	СР	МК	Екзамен	всього
15 балів	5 балів	10 балів	5 балів	5 балів	10 балів	5 балів	15 балів	30	100 балів

СР. - самостійна робота

МК - модульний (підсумковий) контроль

Диф.залік – диференційований залік

Оцінювання окремих видів навчальної роботи з дисципліни

Вид діяльності здобувача вищої освіти	Модуль 1		Модуль 2	
	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)
Фронтальне опитування	3	15	2	10
Тестування	5	25	2	10
Семінарське заняття	1	5	2	10
Самостійна робота	4	20	2	10
Модульний контроль	3	15	3	15
Залік	1	20	3	15
Екзамен	-	-	-	-
Проект/курси	1	10	1	30
Разом		100	1	10
Вид діяльності здобувача вищої освіти	Модуль 1	Модуль 2		100

За результатами семестру здобувач отримує підсумкову оцінку за 100-бальною шкалою, яка розраховується як середньозважене оцінок: за змістові модулі, самостійну роботу та диференційований залік.

Оцінювання диференційованого заліку відбувається за 20-бальною шкалою.

Здобувач освіти допускається до модульного (семестрового) контролю знань у вигляді диференційованого заліку, якщо за поточний контроль мінімальна кількість балів становить 40 балів, максимальна кількість балів – 80 балів

Оцінювання екзамену відбувається за 30-бальною шкалою.

Здобувач освіти допускається до модульного (семестрового) контролю знань у вигляді екзамену, якщо за поточний контроль мінімальна кількість балів становить 30 балів, максимальна кількість балів – 70 балів.

Критерії модульного (підсумкового) контролю оцінювання знань здобувачів

Рівні досягнень	навчальних	100-бальна шкала	Критерії оцінювання навчальних досягнень
			Здобувач
Відмінний		100...90	вільно володіє навчальним матеріалом, висловлює свої думки, робить аргументовані висновки, рецензує відповіді інших здобувачів, творчо виконує індивідуальні та колективні завдання; самостійно знаходить додаткову інформацію та використовує її для реалізації поставлених перед ним завдань; вільно використовує нові інформаційні технології для поповнення власних знань
Достатній		89-74	вільно володіє навчальним матеріалом, застосовує знання на практиці; узагальнює і систематизує навчальну інформацію, але допускає незначні огріхи у порівняннях, формулюванні висновків, застосуванні теоретичних знань на практиці
Задовільний		73-60	володіє навчальним матеріалом поверхово, фрагментарно, на рівні запам'ятовування відтворює певну частину навчального матеріалу з елементами логічних зв'язків, знає основні поняття навчального матеріалу
Незадовільний		59-35	має фрагментарні знання (менше половини) при незначному загальному обсязі навчального матеріалу; відсутні сформовані уміння та навички; під час відповіді допускаються суттєві помилки
Неприйнятний		34-1	здобувач не володіє навчальним матеріалом

Шкала оцінювання:

Оцінка за національною шкалою		ECTS	Бали
5	«відмінно»	A	90-100
4	«дуже добре» «добре»	B	82-89
		C	74-81
3	«задовільно» «достатньо»	D	64-73
		E	60-63
2	«незадовільно» з можливістю повторного складання	FX	35-59

	«незадовільно» з обов'язковим повторним курсом	F	1-34
--	--	---	------

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основна література:

1. Москалець В. П. Загальна психологія : підручник. В. П. Москалець. К. Ліра–К., 2020. 564 с. URL: <http://194.44.152.155/elib/local/sk/sk814182%20.pdf>
2. Дуткевич Т.М. Загальна психологія. Теоретичний курс. К.: Центр навчальної літератури, 2019. 388 с.
3. Ільїна Н.М. Психологія творчості та обдарованості. Суми: Університетська книга, 2020. 227 с.
4. Максименко С. Д. Загальна психологія: Навч. посіб. Видання 3-є, перероблене та доповнене. К.: Центр навчальної літератури, 2017. 272 с.
5. Варій М. Й. Загальна психологія. К.: Центр учбової літератури, 2009. 1007 с.
6. Павелків Р.В. Загальна психологія. Підручник. К.: Кондор, 2009. 576с. URL: <https://westudents.com.ua/glavy/77227-13-zavdannya-suchasno-psiholog.html>
7. Приходько Ю.О., Юрченко В.І. Психологічний словник-довідник: Навч. посіб., 4-те вид., випр. і доп. К.: Каравела, 2020. 418 с.
8. Основи психології та міжособове спілкування: навчальний посібник (ВНЗ I-III р. а.) / Л.В. Засекіна, Т.В. Пастрик. В-во: «Медицина», 2018. 323 с.
9. Вікова психологія: Хрестоматія : навч. посіб. для студентів ВНЗ. Нац. пед. ун-т ім. М. П. Драгоманова ; упоряд. Л. В. Долинська, Т. М. Лисянська, Л. М. Ширяєва. Київ : Каравела, 2014. 487 с.
10. Чайка В. Основи дидактики: навч. посібник. Київ: ВЦ «Академвидав», 2011. 240с. URL: <https://westudents.com.ua/knigi/340-osnovi-didaktiki-chaykavm.html>
11. Вишневський О. Теоретичні основи сучасної української педагогіки: навч. посібник. К.: «Знання», 2008. 566 с. URL: <https://westudents.com.ua/knigi/356-teoretichn-osnovi-suchasno-ukranskopedagogki-vishnevskiy-o-.html>
12. Артемова Л.В. Історія педагогіки України. Підручник. К., Либідь, 2006. 424 с.

Допоміжна література:

1. Загальна психологія: Хрестоматія: Навч. посіб. / О.В. Скрипченко, Л.В. Долинська, З.В. Огороднійчук. К.: Каравела, 2008. С.554-639.
2. Дрозденко К. С. Загальна психологія в таблицях і схемах: Навч. посібник / К.С.Дрозденко. К. : Професіонал, 2004. 304 с.
3. Корольчук М. С. Психологія: Схеми, опорні конспекти, методики: навч. посіб./ за заг. ред. М.С.Корольчука. /М.С.Корольчук. К. : Ельга; Ніка-Центр, 2009. 320 с.
4. Копець Л. В. Психологія особистості: навч. посіб. К.: Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2007. 460 с.
5. Основи психології. За ред. О.В.Киричука, В.А.Роменця. К.,1999. 246 с.
6. Титаренко Т.М. Сучасна психологія особистості. К.: Марич, 2009. 232 с.(серія «Психологічний інструментарій»).
7. Психологія та педагогіка. Зб. міні-кейсів. за заг. ред. Л. А. Колесніченко. К. : КНЕУ, 2010. 362 с.
8. Волкова Н.П. Педагогіка: навч. посібник. Вид. 2-ге, перероб., доп. Київ: ВЦ «Академвидав», 2007. 616 с.

9. Дичківська М.І. Інноваційні педагогічні технології: практикум. Київ: «Слово», 2013. 448 с.
10. Енциклопедія освіти / За ред. В.Кременя. Київ: Юніком Інтер, 2008. 1040 с.
11. Пометун, О.І., Пироженко Л. В. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання: наук.-метод. посібник / за ред. О. І. Пометун. К. : «А.С.К.», 2005. 192 с.
12. Казьміна, А. Шість капелюхів де Боно : тренінг. Шкільний світ. 2012. № 11, березень. С. 6–8.
13. Карпенчук С. Г. Теорія і методика виховання: Навч. посіб. - 2-ге вид., допов. і переробл. К.: Виц аш к., 2005. 343 с.
<file:///C:/Users/user/Downloads/Telegram%20Desktop/%D0%A2%D0%B5%D0%BE%D1%80%D1%96%D1%8F%D1%96%D0%BC%D0%B5%D1%82%D0%BE%D0%B4%D0%B8%D0%BA%D0%B0%D0%B2%D0%B8%D1%85%D0%BE%D0%B2%D0%B0%D0%BD%D0%BD%D1%8F%D0%9A%D0%B0%D1%80%D0%BF%D0%B5%D0%BD%D1%87%D1%83%D0%BA%D0%A1%D0%93.pdf>

Інформаційні ресурси:

1. <http://www.nbuv.gov.ua/> – Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського
2. <http://www.mon.gov.ua> - Офіційний веб-сайт Міністерства освіти і науки України
3. <https://pmu.in.ua/> - Педагогічний музей України Національної академії педагогічних наук України

Література з психології для читання

- Пол Клейнман Психологія 101. Факти, теорія, статистика, тести й таке інше; Психологія. Люди, концепції, експерименти
- Ерік Берн Ігри, в які грають люди.
- Алан піз Мова жестів.
- Юлія Гіпенрейтер Особистість та її формування.
- Кові Стівен Р. 7 навичок високоефективних людей. Потужні інструменти розвитку особистості.
- Еріх Фром Втеча від свободи; Мистецтво любові.
- Дейл Карнегі Як перестати турбуватися і почати жити.
- Віктор Франк Людина в пошуках справжнього сенсу; Лікар та душа. Основи логотерапії.
- Д.М'юрієл та Д.Дороті Народжені вигравати.
- Джон Грей Жінки з Венери, чоловіки з Марсу.
- О.Сергеєва, В. Тарасов Як підняти самооцінку і стати впевненим у собі.
- Б.Трейсі Зроби це зараз.
- Д.Рока Мозок: інструкція про використання.
- Наука за 30 секунд. Психологія. 50 найвизначніших психологічних теорій, які можна пояснити за півхвилини / пер. з англ. К.Дем'янчук. – Київ : Форс Україна, 2020. – 160 с.
- Б'юзен Т. Мапа думок. Докладний посібник із вивчення і застосування найпотужнішого інструмента мислення у світі : Тоні Б'юзен ; переклад з англ. Олени Замовської. – Львів : Видавництво Старого Лева, 2021. – 224 с.
- Марк Лівін, Ілля Полудьоний Простими словами. Як розібратися з своїми емоціями
- Оклі Барбара Навчитися вчитися

Онлайн-курси та ресурсні матеріали:

- Посібник «Твоя Сила. Практикум для дітей та підлітків» [Світлана Ройз] (<https://drive.google.com/file/d/1uuz5V8qJyaGHp6znC4l1hcbFvkWMKP6/view?usp=sharing>)

- Посібник «Стресостійке дитинознавство» [Світлана Ройз] (https://drive.google.com/file/d/1GqN1EfJxqILtyORDcqmxQ0j2H9_PmP6/view?usp=sharing)
- Ресурсна скриня [Світлана Ройз] (https://drive.google.com/file/d/1fnhrRd6l7Tdu_ao7ttZbcOxSI-cMci_M/view?usp=sharing)
- Анімоване пояснення стресу дітям і дорослим [NATAL Israel] (<https://www.youtube.com/watch?v=vsUrU8yjXu0>)
- Техніка терапевтичного теплінгу для стабілізації психоемоційного стану [Self Help for Trauma] (<https://www.youtube.com/watch?v=UDI1cEG9664>)
- Протидія та попередження булінгу (цькування) в закладах освіти [Prometheus] (https://courses.prometheus.org.ua/courses/course-v1:MON+AB101+2019_T2/about)
- Безпека дитини - відповідальність кожного дорослого [Центр гідності дитини УКУ, запис в групі відбувається періодично] (<https://online.ucu.edu.ua/courses/course-v1:UCU+EC6+2022/about>)
- Серія вебінарів для освітян «Спільно для вчителів» про самопідтримку та допомогу дітям у навчанні під час війни [«Навчай для України», «Простір Толерантності»] (<https://www.youtube.com/playlist?list=PLxHIkyO7ftYUNu6AhW4Nbkum1sLi4C6w>)
- Серія вебінарів на теми втрати, горювання, стратегій підтримки, самопомоги, тощо [Національна психологічна асоціація за сприяння ПРООН] (<https://www.youtube.com/playlist?list=PL0-qYICkWMvfoEvlQGXFQFN8sOU-0yt3e>)
- Вебінар «Перша психологічна допомога» [Центр здоров'я та розвитку «Коло сім'ї», спікерка: Галина Нетлюх] (<https://youtu.be/BCizv3B3PYQ>)
- Серія коротких відеоуроків «Навчаємось мінній безпеці» [UNICEF Ukraine] (<https://www.youtube.com/playlist?list=PLJ2-31j4oXT7YNWjqt5fV70BK3pqs5pW->)
- Сміливі навчати. Онлайн-курс про вчителювання у час кризи [EdEra, "Навчай для України"] (<https://study.ed-era.com/uk/courses/course/1762>)
- Психологічна безпека дорослих і дітей під час повітряної тривоги у школі [Zrozumilo!] (<https://courses.zrozumilo.in.ua/courses/course-v1:EEF+EEF-029+sept2022/about>)
- Перша психологічна допомога учасникам освітнього процесу під час та після завершення воєнних дій [Інститут модернізації змісту освіти] (<https://hryoutest.in.ua/courses/programa-pidvishchennya-kvalifikacii-psihiologichnoji-pidtrimki-dlya-osvityan-ta-batkiv>)
- Техніки для плекання психологічної стійкості [Український інститут когнітивно-поведінкової терапії] (https://i-cbt.org.ua/resilience-academy/?fbclid=IwAR23osPwNJg7c8Dr7KAGeanb65UcdY2jL-HvJFwA5qSeE_Ak3f8TzEP9nIg)
- Телеграм-канал «Дитячі історії у недитячий час» про те, як пояснити дітям події в країні (https://t.me/dytyachi_istorii)
- Методичний посібник для педагогів «Психосоціальна підтримка в кризовій ситуації» [Сергій Богданов, Оксана Залеська] (<https://drive.google.com/file/d/1943on4Oo873rhyzPSTmtZO3MbAiTviNy/view?usp=sharin>)
- Навчаймось вчитись: Потужні розумові інструменти для опанування складних предметів (https://courses.prometheus.org.ua/courses/course-v1:Prometheus+LHTL101+2018_T3/about)